

ХАЛЬМГ АССР-н ХӨ ӨСКЛГЭНЭ ХААЛГЭНЭ

Парти XXI хурт хуралг-
н туск КПСС-н ЦК н Плену-
мий тогтворар бргмдж авсн
Халмг АССР-н селанэ эдл-
ахун куч-кблсчир мал бскл-
ггиг цааранднь ббдлүлхин тө-
лэ социалистическ дбрлдэ бр-
гар делгрүлв.

Парти хургин нернд кесг
хббчирин бригад хббнэ
төл сэн чинртэ ноос икэр ав-
лгар шин эв-аргь олдж ав-
хар зүгкджәнэ.

Халмг АССР-н колхозмуд
н совхозмуд 1960 джилд
хбн малан хойр холвтж бскл-
тоогинь 3 сайд күргх, 100
гектар газр болгынд багь гих-
дән 304 килограмм ноос кир-
ггь, нег хбн болгьнас ноос
киргьлггиг дундлад 5-н кило-
граммд күргх даалгьвр авсн
1960 джилд Халмгин колхоз
муд болн совхозмуд государ-
ствд багь гихдән 132 минггн
центнер ноос бгхн.

Хббнэ тохм яслына түрүн
нүүрин дамшлт эдлдг мана
республикин колхозмуд болн
совхозмуд, 1958 джилд ноос
киргьлггар зәрм динчүрмүд
барв. Улгүрнь, республикэр
дундлад нег хбн болгьнас 4,1
килограмм ноосн кирггдсн
бсхла, зоотехническ ббдм
батурта түрүн нүүрин эдл-
ахус, Элст балгьсна колхозмуд
нег хбн болгьнас дундлад—5,3
килограмм, балгьсна Ленинэ
нертэ колхоз—5,7 килограмм,
Яшалтинск района колхоз-
муд—5,6 килограмм, Черно-
земельский совхозд—6 кило-
грамм, „Сарна“ совхозд—5,8
килограмм ноосн кирггдсн.

Республикд колхозн-совхозн
производствин түрүн нүүрч-
нрин ним хббчир ноос хамгин
икэр кирггдж авчав. Балгьсна
Сталине нертэ колхозин ах
хббч С. А. Махенко, Сарпинск
района „Гигант“ колхозин ах

А ТОЛМАЧЕВ селанэ эдл-ахун наукин кандидат

хббч Н. Антонов ахта дундлад
нег хбн болгьнас 6,9 кило-
грамм ноос кирггь, „Гигант“
колхозин хббч Тарасенко хуц
хббчэс 14,9, Яшалтинск район
Кировин нертэ колхозин хббч
З. бейворота—14,2 килограмм
ноос кирггсн.

Халмгг республикин зәрм
колхозмудар (Яшалтинск рай-
она Кировин нертэ колхозд,
Элст балгьсна Сталине нертэ
колхозд болн талдан чигн эдл-
ахусар) зоотехническ кбдлм-
шиг арднь ордж кеснэ ашд ик
нооста, сэн хапта, махта хбд
бссн баянэ. Энүнлэ залгьл-
дүлж ним тохмта хбд бсклггнэ
заводмуд бүрдэлгн республи-
кин эдл-ахун ах төр болдж
тусх збвтэ.

Малин хотин батта кбрнь
бүрдэлгн—мал бсклггнэ эр-
кн төр гиж үр Н. С. Хру-
щевин кех докладин тезис-
мүлт заагдджана. Республи-
кин колхозмудин болн совхоз-
мудин олна мал төгальнэ
джилдән гишнь газрин идгт
йовдгин учрар, малин идгиг
дигтэ-дарагаггар олзлггн бас
ик чинртэ төр болджана. Эн-
үг куцахин төлэ малин идгин
газриг клеткэр ховадж, батл-
гдсн дараггарнь олзлх керг-
тэ. Колхозмудин болн совхоз-
мудин хбн болгынд багь
гихдән 3 центнер бвсн баядг
болдгар цуг кбдлмш бүрдэ-
лх збвтэ.

Республикин альк нег эдл-
ахун хбн малин бслтнь—эдл-
аху болгынд баях 100 гектар
газр болгьна төлэ ирлцх збв-
тэ. Эн то, республикин район
болггар адл болш уга. Улгү-
рнь, газр эдлдг, малин хотин
бат кбрнэгтэ Западн болн

Яшалтинск райодар, 100 гек-
тар болгынд хбд бсклггнэ ке-
мджән, наадк райодас невчк
ик болхн. 1960 джилд хбн
малин тоог 3 сайд күргхин
төлэ республикэр дундлад 100
гектар болгынд 75 хббтэ бо-
лх кергтэ.

Республикд 1958 джилин
январин 1-г шинд 100 гектар
газр болгындан 75 гар хббтэ
кесг эдл-ахус баясн. Яшал-
тинск района Сталине нертэ
болн „Завезы Ильича“ кол-
хозмуд болхла, 100 гектар
газр болгындан 94—96 хббтэ
билэ, Сарпинск района „Гига-
нт“ болн балгьсна Ленине
нертэ колхозмуд—70 гар хбб-
тэ билэ.

Хбн малин бслтиг хурин
йовудар теткхин төлэ наадир
хббдин тоогинь икдүлх керг-
тэ. Энүнэ удельн чинрнь цуг
хббнэ тоод багь гихдән 45—50
процентнь болж збвтэ. Одгэ
цагт республикин цуг хббнэ
зугл 35 процентнь наадир хбд
болна.

Эн туст улгүр үзүлдж йов-
хнь—„Черноземельский“ сов-
хоз болн балгьсна Сталине
нертэ колхоз. Эн эдл-ахусин
цуг хббнэ 45 гар процентнь
наадир хбд, тегэд чигн эднэ
хбн малин бслтнь темдгтэ сэн
гих кергтэ.

Увлэр болн эрт хаврар хбд
хургьлуллгн, хургьдиг ко-
шар базд бардж асрлгн да-
кад малин хотин батта кбрнь
бүрдэлгн болн малин дулан
хаша-хааце—цуг эн төрмүд
селанэ эдл-ахун гарлачирин
гол оньгт баях збвтэ.

Одгэ цагт республикин цуг
эдл-ахусар искусственин кбг
тэвлггнд зугл торггн нооста
хуцмуд олзлгдна. Болв, джбд-
ли нооста хуцмудин процен-
тнь ода бийнь збвэр ик. Эн
учрар кесг райод, тер тоод,
Сарпинск, Приозерн, Яшалти-
нск районин колхозмуд болн
совхозмуд государствд бггдсн
цуг ноосна 35—27—18 про-
центинь лжбблн ноосар бгсн.

Тегэд, торггн ноос гаргь-
лгьна кергт, государствд ору-
лдж бггдгд ноосна чинринь
ббдлүлхд—ик нооста тохмин
хуцмуд икэр олзлггн ик
гидг чинр зүүджәнэ. „Совет-
ский—меринос“, „Ставрополь-
ский“, „Кавказский“ болн
„Грозненский“ тохмта хуцму-
диг саянэр, эзн кевэр эдлдж,
ббрхн джилмудин эргцд рес-
публикин колхоз болн совхоз
болггар сэн чинртэ торггн
ноос гаргьлггиг икдүлггн—
мана эркин төр болджана.

1959—1965 джилмудт оли-
амтнэ эдл-ахун делгрлтин
контрольн тооггн тускар
КПСС-н XXI ч хуртг кех
Н. С. Хрущевин докладин те-
зис эргид бргн күүндвр кер-
ддйовна. Энүнлэ залгьлду-
лдж, хбн малиг цааранднь улм
бргэр бскдж делгрүлггнэ эр-
кн төрмүд темдгдлж, илдн
куцадж, ббрхн джилмудин
дунд торггн ноос, мах гаргь-
лггиг темдгтэггар, икдүлх
арггинь аль-бисэр хаях керг-
тэ.